

Foto : Leo Vaes

Bosbeekjuffer (*Calopteryx virgo*)

Een libel kiezen als bossoort van de maand? Het kan, want ook bij libellen zijn er soorten die gebonden zijn aan bossen. Pantserjuffers bijvoorbeeld leggen hun eieren onder de schors van bomen langs de waterkant. De Bosbeekjuffer houdt dan weer van schaduw en wat zonnige plekjes bij beekjes die doorheen een bos lopen. Dat in tegenstelling tot de verwante en meer algemene Weidebeekjuffer, die liever in het open veld vertoeft.

Vlinders onder de libellen

De Bosbeekjuffer herkennen is niet zo moeilijk. Ze behoort tot de beekjuffers, een aparte groep middelgrote libellen met een trage vlinderachtige vlucht en minstens deels gekleurde vleugels. Het is onze enige libel waarvan het mannetje geheel metaalblauwe vleugels heeft. De wijfjes zijn wat minder opvallend, met bruin berookte vleugels en een opvallende wit vlekje op de buitenrand. De eerder genoemde Weidebeekjuffer lijkt er sterk op. De mannetjes hebben echter enkel een centraal blauw vleugelveld, de wijfjes zijn eerder groenachtig dan bruin en het wit vlekje is niet zo opvallend.

De wilde frisheid van ...

Waarom zijn beken in het bos zo aantrekkelijk voor de

Bosbeekjuffer en nog andere beekgebonden libellen zoals de zeer zeldzame Bronlibel? Al deze soorten houden van zuiver zuurstofrijk stromend water. Waar beken door een beboste omgeving stromen, is er minder watervervuiling. Bovendien is de zelfreinigend vermogen van de beek er groter, omdat het water koel blijft in de schaduw van de bomen. En dat komt dan weer de zuurstofhuishouding ten goede. In koel water kan immers meer zuurstof oplossen.

Elk zijn plekje

Naast de waterkwaliteit speelt de variatie van het biotoop een positieve rol. Bomen langs de beek zorgen voor extra structuur. Wortels komen vrij te liggen en vormen een ideale schuilplaats voor de libellenlarven. De mannetjes bewaken hun territoriumplekje langs de beek, vaak een zonnige locatie waar ze goed opgemerkt worden door voorbijvliegende wijfjes. Daar voeren ze hun opvallende baltsvluchten uit. Soms verzamelen ze ook, alleen of met de wijfjes op open plekken in het bos, bijvoorbeeld in een veld van varens. Dat betekent dus dat het bos niet overal even dicht mag zijn en dat er nood is aan minstens tijdelijke open plekken.

Betere papieren

Vroeger kwamen Bosbeekjuffers op de polders na in heel Vlaanderen voor. Maar door waterverontreiniging en de normalisatie van beken was de soort tien jaar geleden bijna uitgestorven. Enkel in het oosten van de provincie Antwerpen en langs het Kempisch plateau, de Maaskant en in het Limburgse Voeren bleven er nog kleine populaties over. Zo kwam ze op de Rode lijst terecht. Intussen is de Bosbeekjuffer zich gelukkig aan het herstellen. Ze verschijnt terug op plaatsen waar ze vanaf de jaren '70 van de vorige eeuw verdwenen was. Een hoopvol voorbeeld van herstel van biodiversiteit door een verbetering van de milieukwaliteit.

De Bosbeekjuffer is een van de aandachtsoorten in het project Beekwatchers[<https://sites.google.com/a/natuurpunt.be/beekwatch/>] van de provincie Antwerpen, de regionale landschappen en Natuurpunt Educatie.

Voor een levendig beeld zie: <http://www.video.dutchdragonflies.eu/bosbeekjuffer.html>.

**Auteur: Jos Gysels, Natuurpunt Educatie,
www.natuureducatie.be**